

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Центр досліджень з історії Київської Русі

УДК [(367)+(477)]08

RUTHENICA. Щорічник середньовічної історії та археології Східної Європи.
Том XV. — К.: Інститут історії України НАН України, 2019. — 350 с., іл.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту історії України НАН України

У разі передруку матеріалів
узгодження з видавцями обов'язкове

Попередні випуски журналу:
<http://history.org.ua/>

Адреса редакції:

01001, м. Київ, вул. Грушевського, 4
tolochko@hotmail.com
wolr@ukr.net
факс: +38(044) 229-63-62

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ № 6937 від 04.02.2003 р.

ISSN 1995-0276
ISSN 978-966-2449-63-1

© Ruthenica, 2019
© Автори статей

RUTHENICA

Том XV

Наукові редактори
Володимир Ричка
Олексій Толочко

КИЇВ
2019

ЗМІСТ

Шон Гриффин

Византийская литургия и создание *Повести временных лет* 7

Susana Torres Prieto

A Hellenic Emperor at the Kievan Court: Alexander the Great
and Apocalyptic Kingship in East Slavic Historiography 45

Alexandr Romensky

In Search of the “Korsun Legend”:
Looking Back from the Centennial Perspective 66

Alexandra Vukovich

The Gift Economy of the Princes of Rus 75

Алексей Толочко

Княжеские постриги 91

Вадим Аристов

Ипатьевская летопись и новгородская историография 101

Станіслав Келембет

Любарт-Дмитро Гедимінович: Перший шлюб
та династичні права на Галицько-Волинське князівство 141

Юрій Зазуляк

Насильство, неволя та підданство
на Галичині пізнього середньовіччя 168

Юрій Коренюк

Маловідомі аспекти реставрації мозаїк і фресок
Софії Київської середини минулого століття 206

Дискусії

Вадим Ставиский

Киевская летопись и *Хронограф* 250

ЗАМІТКИ

Печать «Лазоря» (**Петр Толочко**), 265; Смерть Володимира Великого і зцілення розслабленого (**Вадим Арістов**), 269; Неопознанная цитата из Александра Монаха у Илариона Киевского: К вопросу об антивизантийской полемике (**Тарас Шумейко**), 272; О дате так называемого *Иудейского хронографа* (**Алексей Толочко**), 279; «Сынове русьтии» (**Владимир Рычка**), 283.

ПУБЛІКАЦІЇ

Вадим Арістов

Новгородська грамота XV ст. із фондів

Національного музею історії України.....287

РЕЦЕНЗІЇ

И.В. Дергачева, В.В. Мильков, С.В. Милькова. *Лука Жидята: святитель, писатель, мыслитель* [Памятники древнерусской мысли: исследования и тексты. Вып. IX]. М.: “Мир философии”, 2016, 416 с.

(**Алексей Толочко**) 294

Пузанов Д.В. *Природные явления в сакральной картине мира народов Восточной Европы. Древняя Русь и ее соседи: IX – XIII вв.* СПб.: «Издательство Олега Абышко», 2018, 480 с., с илл.

(**Юрий Писаренко**) 301

Чугаєва І.К. *Чернігівське літописання XI–XIII ст.: історіографічний міф чи історичне джерело?* Відп. ред. В.О. Дятлов. Чернігів: ПАТ «ПВК «Десна», 2018, 336 с.

(**Вадим Стависький**)..... 309

Огляди 319

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ 347